

Lula Superstar

El president del Brasil, Inácio Lula da Silva, s'ha convertit en l'heroi de l'Amèrica Llatina. El seu darrer cop d'efecte, ara que s'acaba el mandat, ha estat un acord amb l'Iran que no ha agradat gens als Estats Units.

A bans l'insultaven amb tota classe de renecs: que si era un comunista, un proletari tosc, un bevedor. Però d'això ja fa temps. Amb l'ascens del Brasil com a nova potència econòmica també s'ha enfilat com un coet l'estima al president del país; per a molts, és l'heroi de l'hemisferi sud, important contrapès de Washington, Brussel·les i Pequín. La revista d'actualitat nord-americana *Time* anà un poc més enllà: el va escollir com "el dirigent polític més influent del món", més que Barack Obama. I al seu país ja el veuen com a Nobel de la Pau.

Ara, Luiz Inácio da Silva, de 64 anys d'edat, amb el sobrenom de *Lula* ('calamar'), fill d'analfabets crescut en un barri de barraques, ha tornat a fer un colp polític: en una reunió maratoniana ha negociat un pacte atòmic amb el dirigent iranià. Poc després es mostrava triomfant al costat del primer ministre turc, Recep Tayyip Erdogan, i del president Mahmud Ahmadinejad. Es van posar d'acord: ara la qüestió de les sancions de l'ONU contra l'Iran pel seu possible programa atòmic ja s'ha resolt. Han agafat per sorpresa occident, on s'insistia tant en un augment de les sancions internacionals, i se n'han burlat.

Però l'endemà mateix ja arribà el contraatac de Washington, un nou capítol en la latent discussió atòmica, en què sobretot Pequín s'ha oposat des de fa temps a mesures més dures. La secretària d'estat dels EUA, Hillary Clinton, va anunciar: "En col·laboració amb Rússia i la Xina hem arribat a un acord per a aplicar una sanció forta." La resolució de les sancions planejada es va remetre a tots els membres del consell de seguretat, inclosos el Brasil i Turquia. Fa dos anys que foren elegits membres i ara seuen al

grup dels 15, que ha d'acordar una resolució votada per nou països perquè pugui entrar en vigor.

Enuig americà. Hillary Clinton va agrair a Lula expressament els seus "esforços sincers". Però es notava que a ella més aviat li feien nosa les seues iniciatives: "Les sancions dures seran un missatge inequívoc d'allò que esperem de l'Iran", va dir. Tanmateix, l'enfocament menys agressiu de Lula sobre la disputa atòmica, no és més prometedora? Lula *Superstar*, amb el suport de Turquia, estat membre de l'OTAN, es deixarà frenar tan fàcilment? Qui haja seguit la seua trajectòria, no s'ho podrà creure: aquest home ha vençut sempre qualsevol resistència, i contra tota probabilitat.

El seu pare va abandonar prompte la família, la mare es va mudar amb vuit fills des del nord-est del Brasil al sud industrial, en cerca d'una oportunitat de sobreviure. El xiquet va aprendre a llegir i escriure quan ja tenia deu anys. Ajudava la família treballant d'enllustrador de sabates i venent fruita. També va treballar en una fàbrica. Amb esforç, va aconseguir un lloc d'aprenent de fabricant de ferramentes. Tenia 25 anys quan la seua dona i el seu fill encara no nascut es van morir, perquè no va poder pagar els medicaments necessaris.

De ben jove Lula ja era políticament actiu. Com a sindicalista va organitzar vagues il·legals en els temps de la dictadura militar i els anys 80 el van detenir unes quantes vegades. Insatisfet amb l'esquerra clàssica, va fundar un partit de treballadors marxista, que, a poc a poc, va canviar a socialdemòcrata. Va perdre tres vegades les eleccions presidencials. Però el 2002 les va guanyar amb

El president Lula da Silva toca la trompeta

un clar avantatge. Els pobres i els més míser foren aquells que, en un país de contrastos econòmics extrems, posaren les esperances en el carismàtic dirigent de treballadors. Els superrics, per por de l'expropiació, prepararen els seus jets privats.

Però aquells que desitjaven o temien una revolució al Brasil es van endur una sorpresa. Quan va prendre possessió del càrrec, Lula va portar els membres del seu gabinet a un barri pobre, i amb el seu gran programa *Fam Zero* va apaivagar les necessitats dels menys privilegiats. Tanmateix, no va espantar els mercats.

amb l'orquestra de la guàrdia presidencial del Brasil.

L'augment dels preus de les matèries primeres i una política econòmica assentada en les inversions estrangeres i en els recursos de formació del país van ajudar Lula a repetir victòria a les eleccions del 2006.

Fi d'una època. El desembre vinent s'acabarà el mandat del president Lula da Silva. Ja no pot ser reelegit. En política interna ja ha reservat una possible successora que ell mateix ha animat. Però aquest president tan segur de si mateix veu el seu llegat més aviat en política exterior: ell creu que ha de

dirigir el Brasil, amb els seus 196 milions d'habitants, cap a un rol de gran potència, cap al consell de seguretat de l'ONU. Lula ha reconegut que per a aconseguir aquesta fita, cal tenir cura de les relacions amb Washington, Londres i Moscou. Però que mantenir relacions estretes amb estats com la Xina i l'Índia, i amb l'Orient Pròxim i Àfrica, és fins i tot més important. Se sent un home *del sud*, un dirigent dels pobres i dels marginats. I, òbviament, ell veu també com les relacions comercials es mouen: l'any passat, la República Popular de la Xina va avançar els EUA

i esdevingué el soci comercial més important del Brasil.

El president Lula és l'únic cap d'estat que ha estat tant a l'exclusiu fòrum econòmic mundial a Davos com al fòrum social mundial crític amb la globalització a Porto Alegre. Infatigable, viatja pel món. Només a l'Àfrica ha visitat 25 països, a Àsia molts, a Llatinoamèrica pràcticament tots; sempre amb una delegació econòmica que l'acompanya arreu. Ell predica incansablement el seu credo d'un món multipolar. I com que Lula és un orador carismàtic i un dirigent dels treballadors *auténtic*, les masses l'aclamen

El president de l'Iran, Mahmud Ahmadinejad, acompanyat pel president Lula da Silva i pel primer ministre de Turquia, Recep Tayyip Erdogan, després de signar l'acord per a l'enriquiment de l'urani iranià.

allà on va com si fora una estrella del pop. “I love this guy”, va dir entusiasmat el president dels EUA, Barack Obama, a la cimera del G20 a Londres l'any passat. Ara, Obama ja no pot estar tan cert que Lula siga “el seu home”. Cada volta més segur de si mateix, el brasiler es distancia de Washington; i de vegades hi cerca directament la confrontació.

Per exemple a Hondures. Des de sempre, els EUA han vist l'Amèrica Central com el seu pati de darrere. Per això es van sorprendre tant quan l'any passat Lula va proporcionar refugi al president enderrocat Manuel Zelaya a l'ambaixada brasilera de Tegucigalpa i va reclamar el dret d'intervenció per a resoldre el conflicte. Brasília va refusar el reconeixement del nou cap d'estat i es col·locà públicament contra Obama. Després va anar ininterrompudament pas a pas: Lula va viatjar a Cuba, es va trobar amb Raúl i Fidel Castro i va exigir la fi immediata de l'embargament econòmic. Els crítics amb el règim que passen fam a la presó els va comparar, per a major glòria dels amfitrions, amb delinqüents comuns. Lula es va mostrar també afable amb Hugo Chávez, que critica obertament Washington i que continua emmordasant la premsa del seu país; “el millor

president de Veneçuela dels darrers cent anys”, el va anomenar Lula.

I quan va rebre Ahmadinejad, fa uns quants mesos a Brasília, va elogiar la seua victòria, impecable segons ell, a les eleccions i va comparar el moviment opositor iranià amb seguidors de futbol frustrats. A més, el Brasil no va deixar que interromperen el seu programa atòmic, “evidentment pacífic”. Malgrat aquest acte solidari, molts foren escèptics quan Lula se n'anà a Teheran per negociar amb el dirigent iranià un pacte nuclear. Els mesos anteriors, els iranians no havien mostrat cap predisposició al compromís. En una conferència de premsa a Moscou, el president Dimitri Medvedev va avaluar en un 30%, tirant llarg, les possibilitats d'un acord gestionat pel Brasil. Lula, per contra, va dir: “Jo hi veig un 99%.” Tornava l'ego pronunciat de l'escalador. “Ell creu que és un sanador miraculós, creu que pot dur a terme coses en què els altres han fracassat.”, jutja el nord-americà Michael Shifter, expert en Llatinoamèrica.

Si després de 17 hores de negociacions a Teheran es va aconseguir realment un “èxit”, o si l'acord era només un “nume-ret” –com assenyalava el diari alemany *Frankfurter Allgemeinen*– amb què els

iranians, que en el passat havien demostrat que saben molts trucs, volen tornar a entretenir el món, d'això només en sabem indicis. Tot progrés en la direcció del compromís nuclear és un pas endavant, segons l'Agència Internacional de l'Energia Atòmica, a Viena. Els inspectors de l'AIEA són, per ordre de l'ONU, els responsables de controlar les plantes nuclears arreu del món. Últimament han trobat cada vegada més indicis d'un programa iranià d'armes nuclears il·legal i exigeixen insistentment a Teheran més predisposició a cooperar. Ara l'opinió dels experts vienesos, que mai no han perdut el fil de la conversa amb Teheran i que mai no suposen res que no puguin demostrar, tindrà un gran pes. El fet que els iranians vulguen fer arribar el text dels tractats a l'AIEA “en una setmana” crea desconfiança.

Escepticisme occidental. Els governs occidentals es mostren escèptics, la resolució de l'ONU que Clinton va fer pública immediatament després de l'acord de Teheran hauria de calmar els israelians. Alguns dels membres del govern, partidaris de la línia dura de Benjamin Netanyahu, es queixen sovint del “vague compromís”. El ministre

